

Notă informativă
***la proiectul hotărârii Guvernului „Cu privire la aprobarea Conceptului tehnic
al Sistemului informațional automatizat „Gestiunea Dosarelor de Expertiză
Judiciară”***

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul hotărârii Guvernului „Cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului informațional automatizat „Gestiunea Dosarelor de Expertiză Judiciară” (în continuare – proiect) a fost elaborat de Ministerul Justiției cu suportul proiectului „Consolidarea Eficienței și Accesul la Justiție” al Programului Națiunilor Unite Pentru Dezvoltare din Moldova (în continuare – PNUD).

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite

Instituțiile de expertiză judiciară reprezintă o parte integrantă a sistemului de justiție din Republica Moldova, întrucât reprezintă forma organizatorică a activității experților judiciari, care, la rândul lor, contribuie la ameliorarea eficienței judiciare, oferind judecătorilor răspunsuri clare și argumentate asupra problemelor specifice și complexe cu care se confruntă aceștia la înfăptuirea justiției. Calitatea și acuratețea investigațiilor și expertizelor judiciare sau extrajudiciare au un impact imens asupra calității justiției și, implicit, asupra percepției generale a societății asupra sistemului de justiție în ansamblu.

Necesitatea elaborării și implementării unui sistem informațional automatizat în activitatea de efectuare a expertizei judiciare vine în contextul în care, instituțiile de expertiză judiciară necesită o asistență sporită, determinată de importanța lor pentru sectorul justiției.

Procedurile operaționale existente în procesul desfășurării activității instituțiilor de expertiză judiciară, cu mici excepții, sunt bazate pe hârtie. Aceasta determină existența unor riscuri și vulnerabilități care vizează siguranța și integritatea rapoartelor de expertiză, o durată mai mare de timp a procedurilor ce vizează interacțiunea cu alte autorități publice din sectorul justiției (procuratura, organele de urmărire penală, instanțele judecătorești, etc), existența unor proceduri interne care variază de la o instituție la alta, varietate determinată de sisteme proprii de evidență a dosarelor aflate pe rol.

În această ordine de idei menționăm că elaborarea și implementarea unui sistem informațional va permite eliminarea decalajelor cu procedurile altor actori ai sectorului justiției și integrarea activității de efectuare a expertizelor judiciare într-un proces coerent și coordonat.

Totodată, dezvoltarea și asigurarea funcționalității acestui sistem și asigurarea interoperabilității și schimbului de date a acestuia cu alte sisteme informaționale din sectorul justiției va consolida colectarea și prelucrarea datelor dezagregate și vor asigura accesibilitatea acestor informații pentru public, conducând la promovarea și asigurarea transparenței și eficacității procedurilor judiciare. Automatizarea procedurilor de efectuare a expertizei judiciare va permite, de asemenea, partajarea rapoartelor de expertiză judiciară cu alți actori relevanți din sectorul justiției în mod electronic și va asigura interoperabilitatea cu alte sisteme informaționale de stat, accelerând astfel interacțiunea și comunicarea între actorii relevanți ai sectorului justiției în cauzele penale, civile și contravenționale.

De asemenea, subliniem faptul că elaborarea proiectului se înscrie în contextul de ansamblu al cadrului de politici și celui normativ atât în domeniul expertizei judiciare, cât și în domeniile informatizării, modernizării tehnologice a guvernării și a serviciilor guvernamentale.

Deși în prezent la nivel național nu există un document de politici care să abordeze separat problematica dezvoltării domeniului expertizei judiciare și a statutului experților judiciari. Preocupările pentru acest subdomeniu al sectorului justiției au fost abordate într-un context mai larg de implementare a Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, a cărui executare a durat până la finele anului 2017.

În cadrul Ministerului Justiției a fost elaborat un nou document de politici Strategia pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2020-2023 și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia, care cuprinde, între altele, în contextul realizării obiectivului de consolidare a autoadministrării, independenței și responsabilității profesiilor conexe justiției, acțiunea de efectuare a unei analize privind instituirea conceptului unificării metodologiilor de efectuare a expertizelor judiciare.

În acest context, deși Strategia și planul de acțiuni sunt la etapa de proiect, totuși o abordare strategică pozitivă pe dimensiunea unificării procedurilor și metodologiei de efectuare a expertizelor judiciare constituie un argument în susținerea obiectivului de automatizare a procesului de gestiune a cazurilor de expertiză judiciară care va constitui o contribuție consistentă la realizarea obiectivelor politicii statului în acest domeniu. Cu atât mai mult că, în principiu, aceeași abordare este prezentă și în Planul de acțiuni al Guvernului pe anii 2020-2023, care în compartimentul „Edificarea Statului de drept: reforma justiției, combaterea corupției și respectul pentru drepturile și libertățile fundamentale” își

setează ca obiectiv (pct. 1.35.) – „*consolidarea capacităților ... prin ... unificarea procedurii de efectuare a expertizei judiciare*”.

Elaborarea proiectului este determinată de prevederile art. 7⁶ din Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și resursele informaționale de stat, care reglementează obligativitatea documentării sistemelor și resurselor informaționale de stat. Astfel, potrivit alin. (2) lit. a) din acest articol unul din documentele care trebuie să stea la baza creării și implementării unui sistem informațional sau resurse informaționale este conceptul tehnic, care trebuie să determine spațiul funcțional, structura organizatorică, spațiul informațional, spațiul tehnologic, securitatea sistemului informațional și protecția informației.

Astfel, reieșind din cele menționate mai sus, a fost decisă crearea și implementarea unui sistemului informațional automatizat în activitatea de efectuare a expertizei judiciare și, în acest scop, a fost elaborat proiectul hotărârii Guvernului „Cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului informațional automatizat „Gestiunea Dosarelor de Expertiză Judiciară”.

Totodată menționăm că, în cuprinsul § 42 din *Hotărârea Curții Constituționale nr. 7/2021 pentru controlul constituționalității art. 15 alin. (2) lit. d), e), f), alin. (3), art. 23 alin. (3) și (6) și art. 26 alin. (6) - (9) din Legea cu privire la Guvern nr. 136 din 7 iulie 2017 (competențele unui Guvern al cărui mandat a încetat)*, Curtea Constituțională amintește că „[î]n Hotărârea nr. 7 din 18 mai 2013, Curtea a reținut că un **Guvern demisionar continuă să administreze treburile publice** în așteptarea unui nou Guvern, care să fie plenipotențiar. Administrarea treburilor publice se referă la deciziile zilnice, curente ale Guvernului, care sunt necesare funcționării neîntrerupte a serviciului public [evid. ns].”.

În continuare, Curtea Constituțională în virtutea § 44 din Hotărârea nr. 7/2021, a reliefat că, „[...] Guvernul al cărui mandat a încetat [...] (iv) poate soluționa treburile în curs, care au fost inițiate de Guvernul plenipotențiar și trebuie finalizate (a se vedea HCC nr. 7 din 18 mai 2013, § 113) [...]”. Iar pentru a stabili un echilibru corect între principiul legitimității politice a Guvernului al cărui mandat a încetat și principiul necesității, Curtea Constituțională a instituit un test care permite punerea în balanță a acestor două principii, ceea ce presupune verificarea următoarelor chestiuni: (i) necesitatea măsurilor adoptate de un Guvern al cărui mandat a încetat; (ii) repercusiunile măsurilor adoptate de un Guvern al cărui mandat a încetat asupra competențelor următorului Guvern cu puteri depline; (iii) dacă următorul Guvern cu puteri depline poate anula măsura adoptată de Guvernul al cărui mandat a încetat.

Necesitatea adoptării prezentului proiect rezultă din incidența în speță a două din cele trei cazuri de posibile intervenții ale Guvernului demisionar , și anume: (1) treburile cotidiene care îi permit statului să funcționeze; (2) treburile în curs, care au fost inițiate de Guvernul cu puteri depline și care trebuie finalizate (§ 52 *ibidem*). Trebuința finalizării procesului de adoptare a proiectului în termeni cât mai restrânși o legăm de faptul că în cazul unei intrări în vigoare mai rapide a actului dat, se va putea asigura o perioadă mai lungă de timp mentenanța sistemului informațional din resursele alocate de către PNUD, prin aceasta asigurându-se o diminuare semnificativă a cheltuielilor care ar urma să fie suportate din bugetul de stat.

Așadar, în lumina celor menționate considerăm oportună oportună propovarea proiectului dat.

3. *Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi*

Proiectul cuprinde prevederi care stabilesc statutul și locul sistemului informațional în spectrul de resurse și sistemele informaționale ale statului, obiectivele, principiile și cadrul normativ în baza cărora sistemul urmează a fi creat și implementat, spațiul funcțional, structura organizatorică, spațiul informațional și tehnologic, precum și aspectele relevante de asigurare a securității informaționale a sistemului.

Astfel, reprezintă o soluție informatică din categoria Guvern pentru Guvern (G2G) și constituie totalitatea mijloacelor software, hardware și infrastructurii utilizatorului, destinate pentru procesarea informației și formarea resursei informaționale cu privire la dosarele de expertiză judiciară – Registrul dosarelor de expertiză judiciară.

Registrul dosarelor de expertiză judiciară va fi un registru de stat departamental, ținut în scopul înregistrării rapoartelor de expertiză întocmite de către sau cu participarea experților judiciari care activează în cadrul instituțiilor de expertiză judiciară înregistrate în Republica Moldova și formării dosarelor de expertiză judiciară în conformitate cu prevederile art. 39 alin. (2) din Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar.

Obiectivele de bază ale sistemului informațional ce se preconizează a fi creat sunt:

a) crearea resursei informaționale a activității de expertiză judiciară desfășurată de către instituțiile de expertiză judiciară înregistrate în Republica

Moldova, în vederea creării și păstrării dosarelor de expertiză judiciară prin stocarea, sistematizarea și actualizarea informațiilor ce sunt procesate de către acestea și asigurării unui nivel adecvat de protecție a datelor;

b) eficientizarea lucrului personalului din cadrul instituțiilor de expertiză judiciară, prin minimizarea utilizării hârtiei în activitatea de stocare și prelucrare a informațiilor;

c) asigurarea lanțului de trasabilitate și custodie a obiectelor de expertizat;

d) asigurarea calității și veridicității informației vehiculate în cadrul proceselor de efectuare a expertizelor;

e) identificarea unică și asigurarea gestiunii și trasabilității documentelor;

f) eliminarea poverii de completare în regim manual a diferitor registre și rapoarte pe suport de hârtie;

g) centralizarea tuturor datelor și informațiilor referitoare la dosarele de expertiză judiciară într-o bază de date unică și oferirea accesului la informații atât agregate, cât și în detaliu, de diferite forme de prezentare;

h) asigurarea protecției datelor și a altor aspecte de securitate informațională referitoare la expertiza judiciară;

i) reducerea timpului necesar colectării datelor necesare și a timpului pentru elaborarea și consolidarea rapoartelor integrate prin utilizarea unui instrument tehnologic modern de raportare;

j) minimizarea interacțiunii fizice între solicitanții de expertize și instituțiile de expertiză judiciară;

k) crearea unui mecanism pentru ca solicitanții de expertize să poată urmări evoluția solicitărilor lor;

l) contribuirea la diminuarea volumului de documente procesate pe suport de hârtie în cadrul instituțiilor de expertiză judiciară.

De asemenea proiectul delimitează subiecții raporturilor juridice în domeniul creării, dezvoltării și utilizării sistemului informațional, reglementând competența acestora. Astfel, în conformitate cu prevederile art. 11 – art. 15 din Legea nr.71/2007 cu privire la registre și art. 7² – 7⁶ din legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și resursele informaționale de stat, posesor al sistemului se propune a fi desemnat Ministerul Justiției, deținător - Agenția Resurse Informaționale Juridice, iar ca administrator tehnic – Instituția publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică”.

Arhitectura sistemului este concepută după schema-tip a infrastructurii informaționale a sistemului informațional automatizat.

Din perspectiva spațiului tehnologic, menționăm că sistemul va avea o arhitectură orientată pe servicii, ceea ce-i va permite integrarea cu și utilizarea serviciile guvernamentale de platformă (MPass, MSign, Mpay, MLog, MNotify)

și găzduirea pe platforma tehnologică guvernamentală MCloud. Sistemul se va interconecta în vederea schimbului de date și cu alte sisteme informaționale sau resurse informaționale prin intermediul platformei de interoperabilitate MConnect.

Proiectul de asemenea, propune reglementarea expresă a măsurilor de asigurare a protecției și securității informației conținute în sistem, identificând obiectele ce necesită a fi protejate și metodele de protecție, inclusiv cele de contracarare a pericolelor informaționale. În acest context, securitatea informațională a sistemului va trebui să se conformeze cerințelor stabilite de către legislația Republicii Moldova, precum și de standardele internaționale care nu contravin legii și permit sporirea gradului de securitate, astfel asigurând:

- a) confidențialitatea informației, care presupune limitarea accesului la informație pentru persoanele fără drepturi și împuterniciri corespunzătoare;
- b) integritatea logică a informației, adică prevenirea introducerii, modificării, copierii, actualizării și nimicirii neautorizate a informației;
- c) integritatea fizică a informației;
- d) protecția infrastructurii informaționale împotriva deteriorării și încercărilor de modificare a funcționării.

Pentru îndeplinirea sarcinilor privind asigurarea securității informaționale și a protecției datelor cu caracter personal, în sistem vor fi utilizate mecanismele de autentificare și autorizarea utilizatorilor prin intermediul serviciului MPass și mijloacele proprii ale sistemului; management al accesului și înregistrarea acțiunilor și auditul prin utilizarea serviciului MLog.

4. Fundamentarea economico-financiară

Pentru identificarea și estimarea beneficiilor și costurilor proiectului a fost efectuată analiza de impact în conformitate cu prevederile Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2019.

Astfel, pe de o parte, cele mai importante **beneficii** cuantificabile în urma revizuirii proceselor din cadrul sistemului de expertiză judiciară, digitizarea fluxului de documente și implementarea SIA GDEJ se referă în special la economia considerabilă de timp, cheltuieli pentru transport și pentru purtători de informație (hârtie). Aceste economii sunt estimate, conform analizei de impact, la o cifră minimă de circa **17 592,3 mii lei pe an**.

Pe de altă parte **costurile** opțiunii recomandate în analiza de impact sunt de aproximativ **298,7 mii lei anual**, care include costul anual de mentenanță,

estimat la 236,1 mii lei și cheltuielile legate de utilizarea semnăturii electronice de circa 62, 6 mii lei. În context menționăm că costurile dezvoltării și punerii în aplicare a SIA GDEJ (*de circa 127-200 mii USD*) este suportat de către proiectul PNUD „Consolidarea eficienței și accesului la justiție în Moldova”, existând posibilitatea unei finanțări suplimentare pentru asigurarea mentenanței sistemului nou creat din contul resurselor PNUD până la finele anului 2022.

5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Pentru implementarea prevederilor prezentului proiect nu va fi necesară modificarea altor acte normative.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Secretar de stat

Veronica MIHAILOV-MORARU